

Migdiés negres

El migdia a l'estiu és l'hora crítica del melancòlic, el moment més perillós de la jornada, quan la plenitud solar governa sense cap ombra sobre la ciutat i la frescor matinal, alada i prometedora, ja s'ha assecat als llençols del dormitori. Ni un soroll, ni un moviment: una claror enlluernadora s'ensenyoreix de tots els racons de la casa i els cobreix de pols malaltissa, com un pol·len infecund. En aquesta calma suprema, perquè és sola llum i ajornament, els éssers satumins, que solen ser mandrosos i contemplatius, sucumbeixen a la seva pitjor amenaça: l'acció, la urgència de fer, l'única mesura que conceben per superar la densitat pantanosa del migdia. I aquest és el mal, perquè alguns, maldestres com són, escullen en aquesta hora fatídica l'acte radical del suïcidi. «Prou paraules; un gest», va escriure Cesare Pavese a l'última pàgina del dietari, just abans de posar en pràctica, en plena canícula d'agost, el seu propi lema d'«ésser tràgicament».

Les dades són reveladores: de la seixantena de persones que van llevar-se la vida l'any passat a la regió de Girona, gairebé la meitat van prendre la decisió al matí, contra la creença popular que l'ansietat s'accentua de nit. Però encara més: la major part dels casos es van registrar al juliol o l'agost, els mesos més calorosos de l'any, de manera que queda refutada la teoria de Robert Burton, el gran anatomista dels malenconiosos, segons el qual la tardor és l'estació més propícia als deliris atrabiliaris. No, l'estadística demostra que la desesperança absoluta assetja en la quietud exasperant dels migdiés de calda, quan ja s'han exhaurit les expectatives de l'alba i al davant només s'entreveu l'extens desert de la tarda. «Les coses memorables passen quan hi ha un gran espai de silenci al voltant», anotava Virginia Wolff al seu diari, i morir, certament, és un fet remarcable. Fa temps creia, com el jove Pavese, que al suïcidi només s'hi arribava per imprudència. «Si haguessin sabut esperar l'endemà», em deia, «molts estarien salvats». Però és evident que a vegades no queden forces ni per a aquesta curta espera. Fernando Pessoa, que del suïcidi va prendre el tel·lèctric del desfici, escrivia: «Esperar? Què he d'esperar, jo? El dia no em promet més que el dia, i jo sé que té decurs i fi. La llum m'anima, però no em millora, perquè sortirà d'aquí tal com he vingut». Atenció, doncs, a l'estiu que s'acosta: guardeu-vos de l'hora meridiana, aplaqueu-la amb llargues migdiades i, si en llevar-vos noteu encara el febril desassossec, sortiu al carrer i barregeu-vos amb la gent: no hi ha res millor per oblidar-se d'un mateix.

Eva Vázquez

catedràtica de dibuix Alicia Viñas disserta sobre el paisatge de Vilabertran a les obres dels molts artistes empordanesos que l'han pintat: a tall de mostra, n'esmentem el popular Lluís Roure, que, a més, visqué uns anys a redós del monestir. Eduard Puig Vayreda, president de l'Institut d'Estudis Empordanesos, recorda la història del Patronat de Vilabertran i especialment els esforços inicials i

l'entusiasme que hi dedicà l'esmentat Manuel Brunet. I Mn. Antoni Pladevall, historiador, tanca el cicle exposant el que era la vida monàstica fa mil anys: la vida quotidiana del monjo i de la comunitat, tema menys allunyat de l'esperit comú des de l'èxit de l'obra del polígraf italià Umberto Eco. Aquests darrers anys Vilabertran ha hostatjat el fons d'art de l'Avui, ha estat l'auditori dels concerts del

Pere Pagès

El campanar romànic del monestir de Santa Maria de Vilabertran.

festival anual de Joventuts Musicals...; fins i tot hom ha sentit parlar del monestir com a possible seu del Museu de l'Empordà o —i això seria ben poc pràctic— de l'arxiu comarcal empordanès. Belles iniciatives que no han de fer oblidar a les institucions que cal ajudar el Patronat a acabar la restauració de la joia gòtica del palau abacial i de la resta del conjunt: que aquest cicle tan interessant com docte els ho recordi.

Joan Ferrerós

Bioma, innovació i compromís

Una revista de defensa i estudi de la natura, descentralitzada i realitzada des de la capital de la Garrotxa, amb un públic objectiu a tot el territori de parla catalana.

Acaba de sortir del forn *Bioma*, nova publicació bimestral de natura de les terres de parla catalana. El subtítol és del tot aclaridor: «la»

publicació catalana de natura. En aquest sentit, el primer remarcable és que es tracta d'un pas cap a la normalització del país, ja que la tradició naturalística a Catalunya, que és elevada, no ha disposat mai d'un producte divulgatiu de la naturalesa com *Bioma*.

Creiem que és una publicació valenta i oportuna. És notori el fet que neix de forma inequívocament descentralitzada: es fa des d'Olot, i l'edita una ONG garrotxina; per això la

considerem valenta, car és un producte que per la seva serietat i abast geogràfic, i des d'un plantejament organitzatiu local, fortament implicat en l'estudi i la defensa de la natura, mostra com poden sorgir les millors iniciatives, ambientament progressistes, allunyades de temptacions localistes i reaccionàries.

És oportuna ja que, com s'ha dit, un dels millors indicadors de la sostenibilitat d'un territori és la seva biodiversitat (BD). Però no tan sols

«com és», sinó «com està». En aquest sentit *Bioma* presenta —en una línia de rigor i d'esperit divulgatiu molt alts, en forma de seccions— diferents treballs signats per reconeguts/des especialistes del país i encaminats a conèixer la BD en els tres nivells que es deriven del Conveni sobre Biodiversitat de Rio: diversitat genètica, d'organismes i ecològica. Perquè per protegir la BD, primer cal conèixer-la.

La revista respira una gran estima pels valors de la natura —segurament per això insisteix tant en els valors de bellesa i de coneixement que aquesta suscita— i ofereix unes imatges de molta qualitat sobre la fauna, la flora i les activitats humanes que descriu.

És una publicació naturalista innovadora, ja que a més dels elements descriptius sobre espècies i hàbitats incorpora la dimensió social com una força actuant a la natura, i sobretot no oblidar com han de millorar les ONG d'estudi i defensa de la natura, perquè el camí s'albira dur.

Martí Boada

Aquest lloc no existeix

Aquest lloc no existeix, però no és gaire difícil imaginar-se'l: seria un lloc on els veïns maleducats fossin expulsats, on es pogués gaudir del dret al silenci, on l'especulació immobiliària no optés per construir edificis precaris on tot sembla estar encaminat a destruir el sistema nerviós dels seus habitants, un lloc on la gent no cridés i on constituís una mena d'honor personal mantenir-se en els límits del respecte als altres. És una llàstima, però aquest lloc no existeix: si resulta que alguna vegada es té la sort de conviure amb uns veïns civilitzats, ja se n'encarrega l'Ajuntament —de Girona o d'on sigui—, de permetre que els botiguers inundin els carrers amb musiquetes infames, d'entretenir el poble amb activitats on el primordial és fer fressa i molestar, d'enriquir-se tolerant que la jornada laboral s'allargui des de les set del matí fins a les deu de la nit. És trist, però si no hi ha silenci és impossible que algú pugui creure que aquest lloc existeix. El que es creu, en canvi, és que el silenci és una paraula sinònima de la mort i que l'única manifestació vital és la fressa, l'insult institucionalitzat cap a la meditació íntima; que tendir cap al repòs i la tranquil·litat significa realitzar una apologia d'una rutina incompatible amb els dictats de la vida moderna.

És una obvietat, però aquest lloc no existeix a cap ciutat —ni en una de tan tristament raquítica com Girona, obsessionada a reproduir tots els desavantatges d'una gran urbs com Barcelona— ni tampoc existeix a cap poble, encara que conservi alguns dels ritmes plàcids i antics. I pensar que algú pot trobar alguna espècie de tranquil·litat en una casa solitària enmig del bosc no és res més que una ingenuïtat: sempre hi ha el trastomat de torn que va a provar per camins perduts quin grau de fressa pot assolir el motor del seu 4x4, sempre hi ha els que se'n van de picnic amb la voluntat de molestar gràcies a l'ajuda del volum histèric de les seves ràdios infernals, sempre hi ha els qui pensen que tenen el dret de trucar a la porta amb qualsevol excusa trivial. És una llàstima —és trist i és obvi—, però mentre es permeti que la massa actuï impunement només es pot afirmar que aquest lloc no existeix en cap altre espai que en la imaginació de tots els que respectem el silenci i la vida tranquil·la.

Ponç Puigdevall

